DOI No: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh.51819>

Authenticity process is conducted by

Makale Türü: Araştırma makalesi
Geliş Tarihi: 18-06-2021
Kabul Tarihi: 20-12-2021
On-line Yayın: 30-12-2021

Article Type: Research article
Submitted: 18-06-2021
Accepted: 20-12-2021
Published Online: 30-12-2021

Atıf Bilgisi / Reference Information

Gayret, H., & Çiçekler-Yıldız, C. (2021). Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 60-72 aylar Arasındaki Çocukların Motivasyon Düzeyleri ile Yaratıcılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Journal of History School*, 55, 3937-3959.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMUNA DEVAM EDEN 60-72 AYLAR ARASINDAKİ ÇOCUKLARIN MOTİVASYON DÜZEYLERİ İLE YARATICILIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ¹

Hanife GAYRET² & Canan YILDIZ ÇİÇEKLER³

Öz

Bu çalışmada, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 60-72 aylar arasındaki çocukların motivasyon ve yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu araştırma genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modelindedir. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Şırnak ili ve ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)’na bağlı resmi anaokullarına ve resmi anasınıflarına devam eden 60-72 aylar arasında normal gelişim gösteren, ebeveynlerinden onam alınan ve basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenen toplam 401 çocuk oluşturmaktadır. Çalışma sonucunda okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 60-72 aylar arasındaki çocukların motivasyon ve yaratıcılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir. Okul öncesi dönemdeki çocukların motivasyon düzeyleri yaratıcılık düzeylerinin %74’ünü açıkladığı görülmüştür. Çalışmada çocukların cinsiyet, doğum sırası, ailedeki çocuk sayısı, annenin ve babanın öğrenim durumu çocukların yaratıcılık düzeyleri ile farklılaştığı belirlenmiştir. Çalışmada çocukların okul öncesi eğitime devam

¹ Çalışma, ikinci yazar danışmanlığında birinci yazar tarafından hazırlanan “Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 60-72 Aylar Arasındaki Çocukların Motivasyon Düzeyleri İle Yaratıcılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Makale yazımı yazar etki oranı: 1.yazar: %60, 2. yazar: %40. Bu makalenin etik kurul onayı Necmettin Erbakan Üniversitesi’nde “Tarih 23. 09.2020/Karar No:40/46” numarası ile alınmıştır.

²Atatürk İlkokulu, hanifegyrt@gmail.com, Orcid: 0000-0002-5702-5984

³ Dr. Öğr. Üyesi Necmettin Erbakan Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, cychcekler@erbakan.edu.tr, Orcid: 0000-0001-6820-661X

etme süreleri, annenin yaşı ve babanın yaşı ile çocukların yaratıcılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark elde edilmemiştir. Çalışma sonucunda yaratıcılık ile motivasyon arasında ilişki elde edilmesi sonucu, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların motivasyon düzeylerini yükseltmeye yönelik etkinliklere daha fazla yer vermeleri ve çocukların yaratıcılık becerilerini desteklemeye yönelik katkı sağlamaları önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcılık, Motivasyon, Çocuk, Öğretmen, Okul Öncesi Eğitim.

Analyzing of the Relationship between the Motivation Levels and Creativity of Children between 60-72 Months Attending Preschool Education Institution

Abstract

In this study, the relationship between the motivation and creativity levels of 60-72 months-old children attending pre-school education institutions was examined. This research is in correlational survey model, which is one of the general scanning models. The study group of the research constitutes 401 children in total, who have been attending official kindergartens and nursery schools affiliated to the Ministry of National Education in Şırnak province and its districts in the 2020-2021 academic year. As a result of the study, it was concluded that there was a significant relationship between the motivation and creativity levels of children between the ages of 60-72 months attending pre-school education institutions. It was observed that the motivation levels of preschool children explained 74% of their creativity level. In the study, it was determined that the gender, birth order, number of children in the family, education status of the mother and father differ with the children's creativity levels. In the study, between preschool education duration of children, the age of parents and the creativity levels of children were not found significant difference. As a result of the study, it can be suggested that preschool teachers should include more activities to increase the motivation levels of children and contribute to support the creativity skills of children by obtaining a relationship between creativity and motivation.

Keywords: Creativity, Motivation, Child, Teacher, Preschool Education.

GİRİŞ

Yaratıcılık en az insanlık tarihi kadar geçmişe dayanan ve insanoğlunun ilgisini çekmeyi başaramış eski bir olgudur. İlk insanların hayatından başlayarak günümüze kadar birçok alanda yaratıcılık kavramına rastlamak mümkündür. Ateşin keşfini yapan, yazıyı bulan, birbirinden farklı coğrafyaları tanıma merakıyla yola çıkan, aya ilk kez ayak basan ve daha birçok alanda teknolojik olarak gelişmeye öncülük eden insanoğlunu güdüleyen itici gücün temelde merak duygusu ve yaratıcı düşünce olduğu görülmektedir. Okul öncesi

eğitim çocuğun ilk altı yaşını kapsayan doğduğu andan başlayıp ilköğretim çağına kadar devam eden çok önemli bir süreçtir. Okul öncesi dönem çocuğun yaratıcılığının şekillenmesi ve geliştirilmesi açısından hayati önem taşımaktadır. Çocuğun birçok alanda gelişmeler gösterdiği bu dönemde bilişsel, dil, bedensel, psiko-motor, sosyal ve duygusal alanlarda gelişmeler gerçekleştirdiği, öz bakım olarak kendine yetmeye başladığı ve karakteristik yapısının büyük oranda belli olmaya başladığı bir dönemdir. Bu dönem içerisinde elde edilen ve kazanılan davranış tarzları geri kalan hayatında da devam etmektedir (Can Yaşar ve Aral, 2010; Kuru Turaşlı, 2012).

Yaratıcılık kavramının bilim insanları tarafından tanımı açık ve net bir şekilde yapılamamaktadır. Bazı kişilere göre yaratıcılık denilen kavram bir işlem olarak kabul edilmekteyken bazı kişilere göre de bir ürün olarak kabul edilmektedir. Ancak bilim insanları yaratıcılık kavramının tanımı için ortak bir noktada buluşmaktadırlar. Bu ortak nokta ise; yaratıcılığı farklı ve yeni bir şey yapmak olarak tanımlamakta ya da yaratıcılığı gözle görülebilen bir ürüne bağlı olarak değerlendirilebileceği olarak görülmektedir. Bütün çocuklarda yaratıcı düşünmenin farklı düzeylerde gözlemlendiği görülmektedir. Küçük yaştaki çocuklarda yaratıcı becerilerin daha sık gözlemlendiği fakat bu becerilerin pekiştirilmemesinden dolayı engellenerek yok olduğu belirtilmiştir (Erdoğan, 2006; Fyle, 1985).

Her çocukta yaratıcılık bulunmaktadır ve bu yaratıcılık becerisi uygun koşullar hazırlandığında eğitim ortamında geliştirilebilmektedir. Bu eğitim ortamlarında oluşturulan eğitim programları yaratıcı düşünmenin gelişmesi açısından önemli bir konuma sahip olduğu görülmektedir. Çocuklar bu dönemde daha önce deneyimlemedikleri problem durumlarıyla karşılaşmakta ve bu problemleri çözüme ulaştırmak için çaba sarf etmektedirler. Bu çözüm önerilerini oluşturabilmeleri için bulundukları okul öncesi ortamları çocukların yaratıcılıklarını besleyen ortamlar olmak zorunda olduğu belirtilmektedir (Bessis ve Jaqui, 1973; Özaşkın ve Bacanak, 2016). Eason, Giannangelo ve Franceschini (2009)'a göre, okul öncesi dönem çocukları gizil olarak belirli bir yaratıcılık seviyesine sahip ve bunun artırılmasını bekleyen bireyler olarak tanımlanmaktadır.

Çocuklarda istendik davranış oluşturmak eğitim ve öğretimin temel amacıdır. Bu amaçla gerçekleştirilen etkinliklerde odak noktayı çocuklar oluşturmaktadır. Gerçekleştirilen eğitim ve etkinliklerle çocuklardaki davranış değişikliklerine ve başarı durumlarına temelde neyin etkili olduğu konusu önem arz etmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların yaratıcılıklarının ortaya çıkarılmasında ve bu becerilerini en üst seviyeye ulaştırabilmelerinde her zaman

destek olmaları beklenilmektedir. Bilişsel olarak daha başarılı olan çocuklarda yaratıcılık dışında motivasyon, genel ve özel yetenekler de bulunmaktadır. Bu yetenekler çocukları diğerlerinden ayıran üstünlük kriterleri olarak görülmektedir (Erdoğan, 2006; Renzulli, 1986; Renzulli ve Gubbins, 2009).

Her öğretim kademesinde olduğu gibi okul öncesi dönemde de başarı durumunda büyük bir önemi olan motivasyon kavramı temelde bireyin harekete geçmesini sağlayan ve hedefine ulaşmasındaki güç olarak tanımlanmaktadır. Çünkü motivasyon direk olarak davranışın kaynağı ve aynı zamanda motivasyonun çocukların akademik etkinliklere katılma ya da katılmama durumlarının altında yatan sebeple de ilişkili olduğu görülmektedir. Çocukların hepsinin içinde kendine ait birer dünyaları bulunmaktadır. Yaratıcılığı kullanarak içlerindeki dünyaya uzanmaktadırlar. Burada eğitimcilerden çocuklara rehberlik etmeleri beklenmektedir. Okul öncesi dönem ile başlayan, çocuğun düşünce dünyasına değer veren, merak ve keşfetme duygusunu destekleyici çocuğu merkeze alan çağdaş bir eğitim anlayışı benimsenmeli ve bu eğitim anlayışı ile çocuğun yaratıcılığı da desteklenmelidir. Okul öncesi eğitimde Türkiye’de uygulanan eğitim programının amaçlarından birisi de yaratıcılık yeteneklerinin geliştirilmesini sağlamaktır. Eğitimciler çocukların gelişimleri ile ilgili ailelere bilgilendirme amaçlı toplantılar düzenleyerek, ailelerle çocuklarının yaratıcılıkları ve sağlıklı bir kişilik gelişimi hakkında karşılıklı görüşmeler yapabilmelidirler (Aral & Yıldız Çiçekler, 2018; Aral, Köksal Akyol ve Sığırtmaç, 2006; Argun, 2004; Gökalp, 2016; Ilgar, 2004; Karaca ve Aral, 2017). Literatür çalışmaları incelendiğinde okul öncesi dönemde çocukların yaratıcılık düzeyleri (Gönen vd., 2011; Kara, 2007; Sezgin, 2004; Yıldız Çiçekler, 2016; Yıldız Çiçekler vd., 2020) ve motivasyon düzeyleri (Han ve Yin, 2016; Sikhware, 2014; Li vd., 2020; Özbey ve Dağlıoğlu, 2017) ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Araştırma için ilgili alan yazın incelendiğinde okul öncesi dönemde yaratıcılık ve motivasyon konularında yapılmış birçok çalışma olduğu görülmektedir. Çalışmada okul öncesi dönem çocukların motivasyon ve yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Okul öncesi dönem çocuğun yaratıcılık becerilerinin geliştirilebileceği en uygun dönemlerden birisi olmakla beraber bu dönemde yaratıcılığın etkileşimli olduğu alanların da incelenmesi önem taşımaktadır. Yaşadığımız yüzyıl, karşılaşılan durumlara farklı açılardan bakabilmeyi, araştırmayı, incelemeyi ve sorgulayabilmeyi gerekli kılmaktadır. 21. yüzyıldaki bireylerin yaratıcı düşünme becerilerine sahip olması gelişen teknoloji ve ilerlemelerle zorunluluk haline gelmiştir. Erken çocukluk dönemindeki çocuklar için yaratıcılık kavramı kritik önem taşımaktadır. Çünkü bireyin sosyal ve bilişsel gelişimlerinin büyük ölçüde bu dönemde oluştuğu bilinmektedir. Bu dönemin en verimli şekilde geçirilmesi

için çocukların temeldeki düşünme eylemini gerçekleştirmeleri büyük önem taşımaktadır. Düşünme eğitiminin erken yaşlarda verilmesi çocuklardaki sorgulama, kavramlar hakkında çıkarımlarda bulunma gibi problem çözme becerileri ve eleştirel düşünme kabiliyetlerini de çocuklara kazandırmaktadır. Kazandırılması ve gelişiminin desteklenmesi gereken bir diğer kavram ise iç motivasyondur. İç motivasyonun gelişimi ve desteklenmesi okul öncesi dönem çocuklarında üzerinde durulması gereken bir konudur. Okul öncesi dönem çocuklarında iç motivasyonun gelişimi farklı birçok alandaki gelişimi de beraberinde getirmektedir. Çevresi ile kaliteli ilişkiler kurabilme, daha rahat sosyalleşme, psikomotor beceriler gerektiren fiziksel aktivitelerde başarı oranını artırma ve içinde bulunduğu çevreyle gerçekleştirilen aktivitelere olumlu yönde bir etkisi bulunmaktadır. Okul öncesi dönemde çocukların gelişim özelliklerine uygun olarak hazırlanan programlarla iç motivasyon düzeylerini geliştirmek amaçlanmaktadır. Motivasyon düzeyleri geliştirilen okul öncesi dönem çocuklarında bu kavramın ölçülmesi ve gözlemlenebilir olması da esastır (Bilgiç ve Kandır, 2019; Özbey ve Dağlıoğlu, 2017; Ryan ve Deci, 2000). Bu nedenle çalışma, okul öncesi dönemdeki çocuklarda motivasyon düzeyleri ile yaratıcılık becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi ile çocukların gelecek yaşantılarında var olan yeteneklerinde farkındalık yaratma ve yeteneklerini ortaya koyabilmelerinde motivasyonun öneminin ortaya konulabilmesi amacıyla büyük önem taşımaktadır. Erken çocukluk dönemi için 60-72 aylar arasındaki çocuklarda yaratıcılık ile motivasyon kavramları arasındaki ilişkiyi inceleyecek diğer araştırmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Bu bölümde, çalışmanın amacı, çalışmanın modeli, çalışma evreni ve örneklem grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 60-72 aylar arasındaki çocukların motivasyon ve yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Çalışmanın Modeli

Okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık ve motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışma genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modelindedir. İlişkisel tarama modeli iki değişken ya da daha fazla

değişkenin beraber değişim oranını veya durumunu ortaya çıkarmayı hedefleyen bir araştırma modelidir (Karasar, 2016).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 öğretim yılında Şırnak il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkokulların bünyesindeki anasınıflarına ve resmi anaokullarına devam eden 60-72 aylar arasında bulunan, normal gelişim gösteren ve ebeveynlerinden onam alınan 401 çocuk oluşturmaktadır. Çalışma grubunu belirlemek için, 2020-2021 öğretim yılında Şırnak il merkezinde MEB'e bağlı resmi anasınıflarına ve resmi anaokullarına devam eden çocukların sayısı tespit edilmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinde basit tesadüfî örnekleme yöntemi (Büyüköztürk, 2011) kullanılmıştır. Çalışmaya dahil edilen çocukların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada araştırmacı tarafından hazırlanan ve çocukların demografik bilgilerine ilişkin soruları içeren “Genel Bilgi Formu” uygulanmıştır. Çocukların yaratıcılık düzeylerini belirlemek amacıyla Eason, Giannangeloa ve Franceschini (2009) tarafından geliştirilen Yıldız Çiçekler, Alakoç Pirpir ve Aral (2020) tarafından uyarlanan “Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği (EÇYÖ)” kullanılmıştır. Ayrıca çocukların motivasyon düzeylerini belirlemek amacıyla Özbey ve Dağlıoğlu (2017) tarafından geliştirilen “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği” uygulanmıştır. Çalışmada kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda detaylı verilmiştir;

Genel Bilgi Formu: Genel bilgi formunda araştırma kapsamında örnekleme dâhil edilen çocukların, cinsiyeti, yaşı, doğum sırası, kardeş sayısı, daha önce okul öncesi eğitim alma süreleri ile anne-babaların meslekleri, öğrenim durumları ve yaşlarına ait bilgileri içeren sorular yer almaktadır.

Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği (EÇYÖ): Çalışmada çocukların yaratıcılık düzeylerini belirlemek amacıyla Eason, Giannangeloa ve Franceschini (2009) tarafından geliştirilen Yıldız Çiçekler, Alakoç Pirpir ve Aral (2020) tarafından uyarlanan Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği (EÇYÖ) kullanılmıştır. Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği (EÇYÖ) “Nerdeyse hiçbir zaman (1)”, “Çok nadir (2)”, “Nadir (3)”, “Bazen (4)”, “Sık (5)”, “Çok sık (6)” ve “Neredeyse her zaman (7)” şeklinde yedili likert tipi bir ölçektir. Ölçek 12 soru maddesinden oluşmakta ve toplam puan üzerinden analizler gerçekleştirilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 12 iken, en yüksek puan 84’tür.

Tablo 1**Çalışmaya Dâhil Edilen Çocukların Demografik Özelliklerine Ait Bulgular**

Değişken	Kategori	n	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	179	% 44.6
	Erkek	222	% 55.4
Doğum sırası	İlk çocuk	167	% 41.6
	Ortanca veya ortancalardan biri	135	% 33.7
	Son çocuk	99	% 24.7
Ailedeki çocuk sayısı	1 çocuk	45	% 11.2
	2 çocuk	132	% 32.9
	3 çocuk	128	% 31.9
	4 çocuk ve fazlası	96	% 23.9
Okul öncesi eğitime devam süresi	0-6 ay	102	% 25.4
	7-12 ay	209	% 52.1
	13 ay ve üzeri	90	% 22.4
Annenin hayatta olma durumu	Hayatta	401	% 100
Babanın hayatta olma durumu	Hayatta	401	% 100
Annenin yaşı	29 yaş ve altı	212	% 52.9
	30 yaş ve üstü	189	% 47.1
Babanın yaşı	29 yaş ve altı	132	% 32.9
	30 yaş ve üstü	269	% 67.1
Anne öğrenim durumu	Okur-yazar değil	55	% 13.7
	Okur-yazar	101	% 25.2
	İlkokul ve ortaokul	157	% 39.2
	Lise	38	% 9.5
Baba öğrenim durumu	Lisans ve üzeri	50	% 12.5
	Okur-yazar	50	% 12.5
	İlkokul ve ortaokul	113	% 28.2
	Lise	145	% 36.2
Anne meslek	Lisans ve üzeri	93	% 23.2
	Ev Hanımı	358	% 89.3
	Memur	30	% 7.5
	Serbest	2	% .05
Baba meslek	Diğer	11	% 2.5
	İşçi	85	% 21.2
	Memur	81	% 20.2
	Serbest	149	% 37.2
Anne çalışma durumu	Diğer	86	% 21.4
	Çalışıyor	44	% 11
Baba çalışma durumu	Çalışmıyor	357	% 89
	Çalışıyor	368	% 91.8
	Çalışmıyor	33	% 8.2

Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği (EÇYÖ) çocukların yaratıcılık düzeylerinin belirlenmesi için öğretmenlere uygulanan bir ölçektir. Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği (EÇYÖ) uyum indeksleri kabul edilebilir ve çok iyi uyum düzeyindedir. Maddelerin faktör yükleri 0.40'tan büyük, hata varyansları düşük, tüm maddeler için t değerleri 0.01 düzeyinde anlamlıdır. Ölçeğin güvenilirliğine ilişkin madde analizleri incelendiğinde; ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.96 düzeyinde oldukça yüksek bulunmuştur. Ölçekteki tüm maddeler için madde-toplam korelasyonlarının 0.30'dan yüksek (0.72 ile 0.83 aralığında) olduğu, tüm maddelerin alt ve üst % 27'lik kısımlarının karşılaştırılmasına ait t değerlerinin 0.01 düzeyinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin ilk yarı (m1-m6) ve ikinci yarı (m7-m12) Cronbach Alpha katsayıları 0.91 ve 0.93 olarak bulunmuştur. Spearman Brown iki yarı test korelasyonu 0.93 olarak hesaplanmıştır.

Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği: Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği 36-72 ay çocuklar için Özbey ve Dağlıoğlu (2017) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin dil geçerliliği dil uzmanlarınca yapılmış olup gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ölçek maddelerinin içeriği ve Türk kültürüne uygunluğu açısından dört tane akademisyenin uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu uzman görüşlerinden sonra hazır hale gelen ölçek maddeleri beş okul öncesi öğretmeni tarafından doldurulmuş ve anlaşılırlik açısından test edilerek son halini almıştır. Faktör analizi sonucunda ölçeğin yedi faktörlü yapısı doğrulanmıştır. Ölçeğe tekrardan 2018 yılında okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 36-72 aylık çocuklarla (n=401) Ankara örnekleminde geçerlik güvenirlik çalışması yapılmıştır. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin 7 faktörlü yapısı doğrulanmıştır. Ölçeğin Alpha güvenirlik kat sayıları Bilişsel Sebat alt ölçeğinde .91; Büyük Motor Sebat alt ölçeğinde .88; Yetişkinle Sosyal Sebat alt ölçeğinde .90; Çocukla Sosyal Sebat alt ölçeğinde .87; Üst Düzey Memnuniyet alt ölçeğinde .87; Olumsuz Duygular alt ölçeğinde .81; Genel Yeterlilik alt ölçeğinde ise .93 olarak saptanmıştır. Ölçeğin bu çalışma kapsamındaki Alpha güvenirlik katsayıları .82 ile .90 arasında değişmektedir. Ölçek 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeği çocuklar adına öğretmenler doldurmaktadır. Ölçekten alınan puanlar artıkça motivasyon düzeyi de artmaktadır.

Verilerin Toplanması

Çalışmada verilerin toplanması sürecinde önce Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan gerekli izinler alınmıştır (Tarih 23. 09.2020/Karar No:40/46). Ardından araştırmanın yapılacağı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır (Tarih:01.12.2020/Sayı:61543340-730.08.04.E.17527941). Daha sonra Şırnak

ilinde uygulama yapılacak kurum müdürlerine çalışma hakkında bilgi verilerek, okullardaki okul öncesi öğretmenlerine “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği” ve “Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği” uygulanmıştır. Çalışmaya dahil edilecek çocukların belirlenmesinde çocukların ebeveynlerine ulaştırılmak üzere “Veli Onam Formu ve Genel Bilgi Formu”nun gönderimi öğretmenlerin desteği ile tamamlanarak, onam formu kabul edilen çocuklar için çalışmanın uygulanmaları başlatılmıştır. Çalışmada okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık ve motivasyon düzeylerinin belirlenmesi amacıyla değerlendirme araçları okul öncesi öğretmenleri tarafından her bir çocuk için ayrı ayrı cevaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 24.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırmaya katılan çocukların ve ailelerin demografik özellikleri için tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Çalışmada okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık ve motivasyon düzeyleri arasındaki ilişki Pearson Korelasyon Katsayısı Önemlilik Testi ile analiz edilmiştir. Okul öncesi dönemdeki çocukların motivasyon düzeylerinin, yaratıcılık düzeylerini yordamasına ilişkin analizlerde Basit ve Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi uygulanmıştır (Büyüköztürk vd., 2018).

Tablo 2
Tanımlayıcı İstatistikler

Değişken	n	$\bar{X}$	ss	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
Bilişsel sebat alt ölçeği	401	18.61	4.17	-.614	.056
Büyük motor sebat alt ölçeği	401	18.73	5.57	-.697	-.518
Yetişkinlerle sosyal sebat alt ölçeği	401	17.60	5.10	-.248	-.819
Çocuklarla sosyal sebat alt ölçeği	401	20.53	6.32	-.273	-.692
Üst düzey memnuniyet alt ölçeği	401	20.26	3.94	-.773	.125
Olumsuz duygular (hayal kırıklığı, öfke)	401	14.31	3.39	-.352	-.397
Olumsuz duygular (üzüntü, utanç)	401	13.48	2.88	-.177	-.278
Genel yeterlilik alt ölçeği	401	18.18	4.48	-.753	.241
Erken çocukluk yaratıcılık ölçeği	401	60.74	13.6 7	-.844	.381

Çalışmada ilk olarak Mahalanobis Distance, Cooks, Leverage değerlerine bakılarak uç veriler ayıklanmıştır. Uç verileri saptamada Mahalanobis Distance, Cooks, Leverage değerleri kullanılmaktadır (Kannan ve

Manoj, 2015). Ardından verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Tablo 2’de görüldüğü üzere motivasyon ölçeğinin alt boyut puanlarının ve yaratıcılık ölçeğinin toplam puanlarının çarpıklık basıklık katsayısı ± 1.0 aralığında yer almaktadır. Çarpıklık ve basıklık katsayıları ± 1.0 aralığında yer alıyorsa normal dağılım özelliği gösterdiği kabul edilebilir (George ve Mallery, 2019). Bu durumda verilerin normal dağıldığı kabul edilmektedir.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde çalışma grubuna dahil edilen çocukların motivasyon ve yaratıcılık düzeylerine ilişkin yapılan analizlerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3

Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği Alt Boyutları Puanları İle Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği Puanları Arasındaki Korelasyon Değerleri

	Yaratıcılık
Bilişsel sebat alt ölçeği	.770**
Kaba motor sebat alt ölçeği	.471**
Yetişkinlerle sosyal sebat alt ölçeği	.550**
Çocuklarla sosyal sebat alt ölçeği	.586**
Üst düzey memnuniyet alt ölçeği	.633**
Olumsuz duygular (hayal kırıklığı, öfke)	.575**
Olumsuz duygular (üzüntü, utanç)	.244**
Genel yeterlilik alt ölçeği	.778**

Çalışmada okul öncesi dönemdeki çocukların motivasyon ve yaratıcılık düzeyi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda yaratıcılık ölçeği puanı ile motivasyon ölçeği alt boyutlarından bilişsel sebat ($r=.770$, $p<.01$), genel yeterlilik ($r=.778$, $p<.01$) puanları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık puanı ve motivasyon ölçeği alt boyutlarından kaba motor sebat ($r=.471$, $p<.01$), yetişkinlerle sosyal sebat ($r=.550$, $p<.01$), çocuklarla sosyal sebat ($r=.586$, $p<.01$), üst düzey memnuniyet ($r=.633$, $p<.01$), olumsuz duygular ölçekleri (hayal kırıklığı, öfke) ($r=.575$, $p<.01$) puanları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Yaratıcılık ölçeği puanı ile motivasyon ölçeği alt boyutlarından olumsuz duygular (üzüntü, utanç) ($r=.244$, $p<.01$) puanları arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Büyüköztürk vd., (2018)

tarafından, r değerinin .00 ile .30 arasında olmasının düşük düzey, .30 ile .70 arasında olmasının orta düzey, .70 ile 1.0 arasında olmasının yüksek düzey ilişkiyi işaret ettiğini belirtilmiştir.

Tablo 4

Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği Değişkeninin Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu

Değişkenler	B	Standart Hata	β	t	p
Sabit	1.344	2.221		.608	.543
Bilişsel sebat alt ölçeği	.633	.160	.193	3.947	.000
Kaba motor sebat alt ölçeği	.428	.072	.174	5.919	.000
Yetişkinlerle sosyal sebat alt ölçeği	.423	.084	.158	5.031	.000
Çocuklarla sosyal sebat alt ölçeği	.338	.072	.156	4.718	.000
Üst düzey memnuniyet alt ölçeği	.469	.130	.135	3.606	.000
Olumsuz duygular (hayal kırıklığı, öfke)	.211	.153	.053	1.380	.168
Olumsuz duygular (üzüntü, utanç)	-.298	.156	-.063	-1.909	.057
Genel yeterlilik alt ölçeği	.919	.138	.302	6.672	.000

* $p < .05$

Çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda okul öncesi çocuklar için motivasyon ölçeği alt boyutları ile yaratıcılık ölçeği puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($F_{8,392}=142.896$). Okul öncesi çocuklar dönemdeki çocukların motivasyon ölçeği alt boyutları, yaratıcılık ölçeğindeki toplam varyansın %74'ünü açıklamaktadır ($R^2=.74$). Standardize edilmiş β katsayısı incelendiğinde yordayıcı değişkenlerin yaratıcılık üzerindeki göreceli önem sırası; genel yeterlilik ölçeği, bilişsel sebat ölçeği, kaba motor sebat ölçeği, yetişkinlerle sosyal sebat ölçeği, çocuklarla sosyal sebat ölçeği, üst düzey memnuniyet ölçeği, olumsuz duygular ölçekleri (üzüntü, utanç), olumsuz duygular ölçekleri (hayal kırıklığı, öfke) şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin sonuçlar incelendiğinde ise bilişsel sebat ($\beta=.193$, $t=3.947$, $p<.01$), kaba motor sebat ($\beta=.174$, $t=5.919$, $p<.01$), yetişkinlerle sosyal sebat ($\beta=.158$, $t=5.031$, $p<.01$), çocuklarla sosyal sebat ($\beta=.156$, $t=4.718$, $p<.01$), üst düzey memnuniyet ($\beta=.135$, $t=3.606$, $p<.01$), genel yeterlilik ($\beta=.302$, $t=6.672$, $p<.01$) alt boyutlarının yaratıcılık üzerinde anlamlı (önemli) yordayıcılar olduğu görülmektedir. Olumsuz duygular (hayal kırıklığı, öfke) ($\beta=.053$, $t=1.380$, $p>.05$), olumsuz duygular (üzüntü, utanç) ($\beta=-.063$, $t=-1.909$, $p>.05$) ise yaratıcılık üzerinde anlamlı (önemli) bir etkiye sahip olmadıkları görülmektedir.

Tablo 5

Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği Değişkeninin Yordanmasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu

Değişkenler	B	Standart Hata	β	t	p
Sabit	-3.540	2.156		-1.641	.102
Motivasyon	.453	.015	.835	30.273	.000

*p<.05

Basit doğrusal regresyon analizi sonucunda motivasyonun yaratıcılık ile anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu görülmektedir ($R=.83$, $R^2=.70$, $p<.01$). Buna göre motivasyon yaratıcılıktaki toplam varyansın %70'ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş β katsayısı ve t değeri incelendiğinde motivasyonun yaratıcılığın anlamlı bir yordayıcısı olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan araştırmada okul öncesi çocuklar için motivasyon ölçeği alt boyutları puanları ile erken çocukluk yaratıcılık ölçeği puanları arasındaki korelasyon değerleri incelenmiştir. Bir ölçeğin yapı geçerliliğini hesaplayabilmek için o ölçeği oluşturan alt boyutlar ile alt ölçekler arasındaki korelasyon incelenmektedir (Şencan, 2005). Bu amaçla motivasyon ölçeği alt boyutları ile yaratıcılık ölçeği arasındaki korelasyonlar hesaplanmıştır. Korelasyon katsayıları büyüklüğünü belirlemede Hopkins (2002) likert ölçekli yaklaşımı tavsiye etmiştir. Hopkins, katsayıları kategorize ederek çok küçük, küçük, orta, büyük ve çok büyük olduğunu belirtmektedir. Erken çocukluk yaratıcılık ölçeği puanları ile okul öncesi çocuklar için motivasyon ölçeği alt boyutlarından *bilişsel sebat* ve *genel yeterlilik* puanları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Erken çocukluk yaratıcılık ölçeği puanları ile motivasyon ölçeği alt boyutlarından *kaba motor sebat*, *yetişkinlerle sosyal sebat*, *çocuklarla sosyal sebat*, *üst düzey memnuniyet*, *olumsuz duygular (hayal kırıklığı, öfke)* puanları arasında ise pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki görülmektedir. Yaratıcılık ölçeği puanları ile motivasyon ölçeği alt boyutlarından *olumsuz duygular (üzüntü, utanç)* arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki görülmektedir.

Yaratıcılık kavramı hakkında fikir yürütme yollarından birisi yaratıcı olarak adlandırılan bireyleri incelemekten geçmektedir. İnsanlığın başlangıcından beri var olan yaratıcılık, hayal gücü ve zekâ ile ilişkili olup her bireyde olan bir yetenektir (Dağlıoğlu, 2012). Yaratıcı birey çok yönlü etkileşim içerisinde dünyayı ve çevresini gözlemleyip, yorumlayabilmektedir. Birey

yaşadığı çevreyi doğru bir şekilde algılayıp, yaşadıkları ve gördüklerinden anlamlar çıkarabilirse bulunduğu zamanın gerçeklerini de o kadar kolay değerlendirebilmektedir (Aral, 1999). Yaratıcılıkta bireyin içinde bulunduğu çevre şartları etkili olmaktadır. Yaratıcı bireylerin, sorunlar karşısında aşılmışın dışına çıktığı ve herkes gibi davranmadığı gözlemlenmektedir (Güneş, 2016). Yaratıcı olan bireylerde aktif bir merak duygusu, karşılaşılan problemlere karşı duyarlı olma, güçlü bir mizah anlayışına sahip olma ve özgürlük gibi özellikler bulunmaktadır (Yenilmez ve Yolcu, 2007). Yaratıcı bireyler özgün fikirler ortaya çıkarmakta ve farklı fikirlere sahip olmaktadır. Herkesin düşündüğü gibi düşünmeyen, kalıpların dışına çıkabilen kişilerdir. Yaratıcılık ile beraber keşfedilen fikirler hem bireye hem de içinde bulunduğu topluma karşı daha duyarlı olmaya sevk etmektedir. Ayrıca yaratıcılık insana orijinal olma imkânı da vermektedir (Argun, 2004).

İnsan yaşamında uzun bir süreci kapsayan eğitim ortamlarının yaratıcılığı destekleyici yönde olması ve yaratıcılığı besleyen bir zemine sahip olması için tarihsel zaman boyunca yaratıcılık için yapılan tanımlara, bu kavram için yüklenen anlamlara hâkim olunmalıdır (Özaşkın ve Bacanak, 2016). Okul öncesi dönemden başlayarak çocuğun yaratıcılığını geliştirmeye yönelik ortamların oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Okul öncesi dönem çocuğun kişiliğini ve bununla ilişkili olarak yaratıcılığını etkilemektedir. Bu dönemden itibaren çocuğa bolca uyarıcı ortam verilerek yaratıcılıklarının gelişmesi olumlu yönde etkilenmektedir. Anaokulları fazlaca uyarıcı ortam sunduğu için bu uyarıcı ortamdaki yararlanan çocuklar daha çok yaratıcı olmaktadır (Gizir Ergen ve Köksal Akyol, 2012). İnsan yaşamındaki en önemli bölümlerden birisi muhakkak ki okul öncesi dönemdir. Kişiliğimizin büyük ölçüde şekillendiği dönem 0-6 yaş arası olarak belirtilmektedir. Bu sebeple okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin çocuğun kişilik yapısının oluşmasındaki etkisi çok büyük olmaktadır (Akbaba ve Kaya, 2015). Sınıf ortamının ve öğretmenin, yaratıcılığı geliştirmesi konusundaki önemi çok büyüktür. Çocuklardaki yaratıcı düşünme becerisinin geliştirilmesi için öncelikle çocuklara eğitim verecek olan öğretmenin bu becerilere sahip olması gerekmektedir (Köksal Akyol ve Salı, 2016).

Motivasyon çocuklar için çok önemli bir kavramdır. Çocuklardaki becerilerin gelişmesinde bu kavramın etkisi büyüktür (Clikeman, 2007). Çoğunlukla motivasyon çeşitli öğretim kademelerinde başarıyı yukarıya çıkaran bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak motivasyon, bilişsel, sosyal ve biyolojik düzenlemelerin ortasında yer alan merkezi bir kavramdır (Ryan ve Deci, 2000). Motivasyon kavramı gelişimsel olarak çocuğun dünyaya geldiği andan başlayarak bulunduğu ortamla etkileşime girerek var olduğu evrenle ilgili bilgileri toplamaya başlamasıyla gözlemlenmeye başlamaktadır. Bu başlangıcın

temelinde çocukta var olan içsel motivasyon etkili olmaktadır. Çocuklar ilk bir yaş içerisinde var oldukları çevrede gerçekleşen olayları kontrol etmeye çalışmaktadır. Farklı nesneleri bir araya getirerek montajlar yapma, düğme ve kapakları açıp kapatma, bulmacalar, değişik hareketleri ve müzikleri olan oyunlar oynama gibi etkinlikler bu yaş grubundaki çocukların motivasyon gelişimleri için önemli birer unsur olarak görülmektedir. İki yaş ile üç yaş arasında artık çocuklar kendilerini tanımakta, değerlendirmeler yapmaya başlamakta ve takdir etme yetenekleri gelişmektedir. Bununla birlikte artık kendi istek ve ihtiyaçlarının farkına varan çocuklar elde etmek istedikleri amaç doğrultusunda başarıya ulaşmak için gerekli olan davranışları gerçekleştirmeye başlamaktadırlar. Bu amacı gerçekleştirmeye çalışırken de toplum içerisinde tanınma arzularını da göstermeye başlamaktadır. Bu yaş grubu için de motivasyonu geliştirecek çeşitli oyun ve oyuncaklar bulunmaktadır. Bu yaş grubundaki çocuklar için en önemli şey özerkliklerini ispatlama ve bu doğrultuda hareket etme istekleridir. Bunu da sağlıklı bir şekilde gerçekleştirebilmeleri için iç motivasyonlarının da aynı şekilde sağlıklı gelişmesinde etkili olması beklenmektedir (Carlton ve Winsler,1998). Okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılıklarının ve yaratıcı düşünme becerilerinin gelişmesinde motivasyonun önemi yadsınamaz bir gerçektir. Burada okul öncesi öğretmenlerinin çocukları motive edici davranışları, çocukların yaratıcı düşüncelerini destekleyici etkinliklere yer vermeleri, uygun öğrenme ortamları yaratmaları ve aile ile iş birliği içerisinde olmaları çocukların yaratıcı davranışlarında motivasyon düzeylerinin artışı için oldukça önemli faktörlerdir. Çalışmada okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık düzeyleri ile motivasyon düzeyleri arasında ilişki elde edilmesi çocukların yaratıcılık ve motivasyon düzeylerinde birçok faktörün olumlu ya da olumsuz etkilerinin olması ile açıklanabilir. Bu faktörler çocukların motivasyon ve yaratıcılık düzeylerini artırıcı, teşvik edici yönde kullanılması bu ilişkiyi artırırken, etkileyen faktörlere dikkat edilmemesi ya da kullanılmaması olumsuz etkileri beraberinde getirecektir.

Araştırmada çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda okul öncesi çocuklar için motivasyon ölçeği alt boyutları ile erken çocukluk yaratıcılık arasında anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Okul öncesi çocuklar için motivasyon ölçeği alt boyutları yaratıcılıktaki toplam varyansın %74'ünü açıklamaktadır. Bu sonuca göre motivasyon ile yaratıcılık arasında çok yüksek bir ilişki bulunmaktadır. Yani motivasyon yaratıcılığı %74 oranında etkilemektedir.

Motivasyon çocukların gerçekleştirmeyi hedefledikleri davranışlara itip, onların istekli hale gelmesini sağlayıp, enerji veren öğrenme ve öğretme aşamalarındaki verimliliği ortaya çıkaran önemli bir unsur olarak da karşımıza çıkmaktadır (Akbaba, 2006). Öğrenme becerileri ve öğretme becerileri ile

motivasyon yakından ilgilidir (Çakmak ve Ercan, 2006). Bununla birlikte motivasyonun çocukların başarı durumları üzerinde etkisi ve önemli bir öge olduğu da kabul edilmektedir (Freedman, 1997). Başarılı olan bireylerde motivasyon becerisi vardır ve bu beceri bireyleri tanımlarken üstünlük kriteri olarak gösterilmektedir. Üstünlük kriterleri arasında motivasyon dışında, yaratıcılık, genel ve özel yetenekler bulunmaktadır. Bu kriterlere sahip olan bireyler üstün birey olarak tanımlanmaktadır (Renzulli, 1986; Renzulli ve Gubbins, 2009).

Öğretmenler çocukların motivasyon düzeylerini artırmak için onlara sınıf içerisinde aktif olarak katılımcı olma imkanı sunmakta ve böylece çocukları daha istekli hale getirmektedir. Böylece öğrenen özerkliğine sahip olmuş çocukların motivasyon seviyeleri yükselmektedir. Çocukların özerkliğinin desteklendiği ve kendi seçimlerini yapmalarına fırsat verildiği ortamlar, özerk motivasyonunu artırıcı etkenler arasında sayılmaktadır (Gagne, 2003). Ben merkeziliğin ve problemli davranışların arttığı günümüzde sevgi, saygı, empati ve kendini düzgün ifade etme gibi duyguların da azalmasıyla bireylerin dışsal motivasyon araçlarına yönelmesi kaçınılmaz olmaktadır. İçsel motivasyonun artmasıyla ortaya çıkan sabretme, öz saygısı edinme, güven duyma, ilgili ve heyecanlı olma gibi farklı durumlar da ortaya çıkmakta ve bu durum motivasyon konusuna ilginin artmasına sebep olmaktadır (Özbey, 2018b).

Okul başarısında motivasyon çok etkili bir kavramdır. Başarı ve uyumun önde gelen kavramlarından. Çocukların uyum konusunda gelişimlerine katkı sağlayan ve karşılaştıkları problemleri çözebilme konusundaki sürdürülebilirliklerini devam ettiren önemli bir unsur olarak görülmektedir. Çocukların okulda geçirdikleri zaman içerisinde kendileri başarılı ve yetkin hissetmelerini sağlayacak deneyimler gerçekleştirmeleri, kendilerinde yetersizlik hissetmemeleri onları motive etmektedir. Motivasyonun gelişmesi için çocuklarda süreklilik sağlayarak bir sonraki aşamaya geçmesini sağlamaktır. Bir sonraki aşamaya kolaylıkla geçebilen çocuklarda başarı duygusu ortaya çıkmaktadır. Bu duyguyu en özgün şekillerle besleyerek çocuğun gelişim performansını destekleyici geri dönütler verilmektedir. Çocukların problemleri çözüme ulaştırma konusunda ve yetkinliklerinin gelişmesi konularında oldukça katkı sağlayan motivasyon çocuğun ilerleyen yaşlarındaki başarılarında önemli bir noktada olacağı kabul edilmektedir (Huang ve Lay, 2017). Okul öncesi dönemdeki çocukların iç motivasyonlarının gelişmesi için bulundukları döneme uygun olarak eğitim programlarının oluşturulmasıyla çocukları desteklemek için öncelikle onların motivasyon düzeylerini gözlemlemeli ve sonrasında da ölçümünü yapmamız büyük önem taşımaktadır (Özbey ve Dağlıoğlu, 2017).

Çalışmadan elde edilen sonuçlarda motivasyonun yaratıcılık üzerinde oldukça yüksek düzeyde etkili olduğunu göstermektedir. Bu nedenle okul öncesi dönemdeki çocukların bütün gelişim alanlarını destekleyici etkinliklerde çocukların bu etkinlikleri gerçekleştirebileceklerine kendilerinin güvenmeleri, her türlü faaliyeti başarabileceklerine inanmaları ve bunları başardıklarında ise çocukların başarıma duygularının pekiştirilmesi gerekmektedir. Çocukların dikkatlerini çekici materyallerin bulundurulması, farklı öğrenme ortamlarının düzenlenmesi, alan gezilerinin gerçekleştirilmesi, çocukların ilgi alanlarına göre farklı ve gelişimlerini destekleyici etkinlik örneklerine programda yer verilmesi çocukların motivasyon düzeylerinin artmasına ve dolayısı ile çocukların yaratıcılık düzeylerinin artmasını etkileyecektir. Bu nedenle okul öncesi dönemdeki çocukların motivasyon düzeylerinin yaratıcılık düzeylerini etkilemesi birçok faktörün birbiri ile bağlantısı ile açıklanabilir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlarda, 60-72 aylar arasında okul öncesi eğitime devam çocukların yaratıcılıkları ile motivasyon düzeyleri arasında yüksek bir ilişki elde edilmiştir. Yaratıcılık ile motivasyon ölçeği alt boyutlarından bilişsel sebat, genel yeterlilik puanları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Erken çocukluk yaratıcılık ölçeği puanları ile okul öncesi çocuklar için motivasyon ölçeği alt boyutlarından kaba motor sebat, yetişkinlerle sosyal sebat, çocuklarla sosyal sebat, üst düzey memnuniyet, olumsuz duygular (hayal kırıklığı, öfke) puanları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Yaratıcılık ölçeği puanları ile motivasyon ölçeği alt boyutlarından olumsuz duygular alt boyut puanları arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda okul öncesi çocukları için motivasyon ölçeği alt boyutları ile erken çocukluk yaratıcılık ölçeği arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Okul öncesi çocuklar için motivasyon ölçeği alt boyutları erken çocukluk yaratıcılık ölçeğindeki toplam varyansın %74'ünü açıkladığı görülmüştür. Standardize edilmiş β katsayısı incelendiğinde yordayıcı değişkenlerin yaratıcılık üzerindeki göreceli önem sırası; genel yeterlilik ölçeği, bilişsel sebat ölçeği, kaba motor sebat ölçeği, yetişkinlerle sosyal sebat ölçeği, çocuklarla sosyal sebat ölçeği, üst düzey memnuniyet ölçeği, olumsuz duygular (üzüntü, utanç), olumsuz duygular (hayal kırıklığı-öfke) şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin sonuçlar incelendiğinde ise bilişsel sebat, kaba motor sebat, yetişkinlerle sosyal sebat, çocuklarla sosyal sebat, üst düzey memnuniyet, genel yeterlilik alt boyutlarının yaratıcılık üzerinde anlamlı (önemli) yordayıcılar olduğu belirlenmiştir. Olumsuz duygular (hayal kırıklığı, öfke), olumsuz duygular (üzüntü, utancın) ise yaratıcılık üzerinde anlamlı (önemli) bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu bulgular

sonucunda, çalışmada elde edilen yaratıcılık ile motivasyon arasındaki ilişki sonucu, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların motivasyon düzeylerini yükselterek yaratıcılık becerilerini destekleyici etkinliklere daha fazla yer vermeleri önerilebilir. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların yaratıcılıklarını destekleyici etkinlikleri hem sınıf içinde hem de sınıf dışındaki farklı öğrenme ortamlarında desteklemeleri önerilebilir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Akbaba, A. & Kaya, B. (2015). Okul öncesi öğrencilerinin düşünme becerilerinin gelişmesine yönelik öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (55), 148-160.
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361.
- Aral, N. (1999). Sanat eğitimi-yaratıcılık etkileşimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 11-17.
- Aral, N., Köksal Akyol, A. & Sığırtmaç, A. (2006). Beş-altı yaş grubundaki çocukların yaratıcılıkları üzerinde orff öğretisine dayalı müzik eğitiminin etkisinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 1-9.
- Aral, N. & Yıldız Çiçekler, C. (2018). Yaratıcılığa ait zihinsel süreçler ve yaratıcılığın gelişimi. (ed.) E. Çelebi Öncü. *Yaratıcılık rehberi: Gelişimsel ve eğitimsel alanlarda yaratıcılık içinde*. (36-58). Hedef CS Yayıncılık.
- Argun, Y. (2004). *Okul öncesi dönemde yaratıcılık ve eğitimi*. Anı Yayıncılık.
- Bessis, P. & Jaqui, H. (1973). *Yaratıcılık nedir?* İstanbul Reklam Ofset.
- Bilgiç, Ş. & Kandır, A. (2019). Erken düşünme becerileri ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 50-62.
- Büyüköztürk Ş. (2011). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*. Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Can Yaşar, M. & Aral, N. (2010). Yaratıcı düşünme becerilerinde okul öncesi eğitimin etkisi. *Kuramsal Eğitim Bilim*, 3(2), 201-209.

- Carlton, M. P. L. & Winsler, A. (1998). Fostering intrinsic motivation in early childhood classrooms. *Early Childhood Education Journal*, 25(3),159-166.
- Clikeman, M. S. (2007). Social competence in children. *In: Social Competence in Children*. Springer.
- Çakmak, M. & Ercan, L. (2006). Views of experienced and student teachers about motivation in effective teaching process. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3),133-143.
- Dağlıoğlu, H. E. (2012). Yaratıcılık, hayal gücü ve zekâ ilişkisi. E. Ç. Öncü, (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Yaratıcılık ve Geliştirilmesi* içinde, (48-76). Pegem Akademi.
- Erdoğdu, Y. (2006). Yaratıcılık değerlendirme ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(12), 61-79.
- Eason, R., Giannangelo, D. M. & Franceschini III, L. A. (2009). A look at creativity in public and private schools. *Thinking Skills and Creativity*. 4 (2), 130- 137.
- Freedman, M. P. (1997). Relationship among laboratory instruction, attitude toward science, and achievement in science knowledge. *Journal of Research in Science Teaching*, 34(4), 343-357.
- Fyle, B. (1985). Encouraging creative thinking in children. *Teacher Education Quarterly*, 12(1), 30-35.
- Gagne, M. (2003). The role of autonomy support and autonomy orientation in pro-social behaviour engagement. *Motivation and Emotion*, 27(3),199-223.
- George, D., & Mallery, P. (2019). *IBM SPSS Statistics 26 step by step: A simple guide and reference*. Routledge.
- Gizir Ergen, Z. & Köksal Akyol, A. (2012). Anaokuluna devam eden çocukların yaratıcılıklarının incelenmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 5(2), 156-170.
- Gökalp, M. (2016). Çocukta yaratıcılık ve yaratıcı çocuk etkinliklerinin “Yaratıcılık ve Geliştirilmesi” dersinde okul öncesi bölümü öğrencilerine olan etkisi (Samsun Eğitim Fakültesi Örneği). *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 25-36.

- Gönen, M., Çiçekler, C. Y., Akyüz, E., Arslan, A. Ç. & Baydemir, G. (2011). 5 yaşındaki çocukların yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 1185-1195.
- Güneş, A. (2016). Eğitimde yaratıcılık ve yaratıcı mekânlar. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 15(57), 37-56.
- Han, J. & Yin, H. (2016). Teacher motivation: Definition, research development and implications for teachers. *Cogent Education*, 3(1).
- Hopkins, W. G. (2002). *A Scale of Magnitudes for Effect Statistics*. A new view of statistics.
- Huang, S. Y. & Lay, K. L. (2017). Mastery motivation in infancy and early childhood: The consistency and variation of its stability and predict ability of general competence. *Hungarian Educational Research Journal*, 7(2),15-31.
- Ilgar, Ş. (2004). Motivasyon aktiviteleri ve öğretmen. *Hasan Ali Yücel Eğitim Dergisi*, 2, 211-222.
- Kara, A. (2007). *Okul Öncesi Dönemde 5-6 Yaş Grubu Çocukların Yaratıcılık Düzeylerini Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaca, N. H. & Aral, N. (2017). Yaratıcı rahatlama çalışmalarının anaokuluna devam eden çocukların benlik kavramı ve motor yaratıcılığına etkisinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 10(1), 146-169.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar Teknikler İlkeler*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kannan, K. S., & Manoj, K. (2015). Outlier detection in multivariate data. *Applied Mathematical Sciences*, 47, 2317-2324.
- Köksal Akyol, A. & Salı, G. (2016). Anasınıfına, ilköğretime ve liseye devam eden çocukların yaratıcılıklarının incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 9(3), 379-399.
- Kuru Turaşlı, N. (2012). Yaratıcılığın tanımı ve kapsamı. E. Ç. Öncü, (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Yaratıcılık ve Geliştirilmesi* içinde (2-14). Pegem Akademi.

- Li, P., Skylor Zhang, Z., Zhang Y., Zhang, J., Nunez, M. & Shi, J. (2020). From implicit theories to creative achievements: The mediating role of creativity motivation in the relationship between stereotypes, growth mindset, and creative achievement. *The Journal of Creative Behavior*, 55(1), 199-214.
- Özaşkın A. G. & Bacanak, A. (2016). Eğitimde yaratıcılık çalışmaları: Neler biliyoruz?. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(25), 212-226.
- Özbey, S. & Dağlıoğlu, H. E. (2017). Adaptation study of the motivation scale for the preschool children. *International Journal of Academic Research*, 4 2(1), 1-14.
- Özbey, S. (2018a). Okul öncesi dönem çocuklarının ahlaki değer davranışları ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16, 1-15.
- Özbey, S. (2018b). Okul öncesi dönem çocuklarında motivasyon ve öz düzenleme becerileri üzerine bir inceleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(65), 26-47.
- Renzulli, J. S. (1986). *The Three-Ring Conception of Giftedness: A Developmental Model for Creative Productivity*. R. J. Sternberg ve J. Davidson (Ed.) *Conceptions of giftedness*. Cambridge University Press.
- Renzulli, J. S. & Gubbins, E. F. (2009). *Systems and Models for Developing Programs for the Gifted and Talented*. Creative Learning Press, Inc.
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Self-determination the oryand the facilitation of intrinsic motivation, social development and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Sezgin, E. (2004). *Okul Öncesi Eğitime Devam 5-6 Yaş Çocukların Yaratıcı Düşünmelerine Çeşitli Değişkenlerin Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sikhwari, T. D. (2014). A study of the relationship between motivation, self-concept and academic achievement of students at a University in Limpopo Province, South Africa. *International Journal of Educational Sciences*, 6(1), 19-25.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenirlik ve Geçerlik*. Seçkin Yayınları.
- Yenilmez, K. & Yolcu, B. (2007). Öğretmen davranışlarının yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine katkısı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 95-105.

Yıldız Çiçekler, C. (2016). *Yaratıcı Beceriler Ölçeği (YBÖ)'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldız Çiçekler, C., Alakoç Pirpir, D. & Aral, N. (2020). Turkish standardization of Early Childhood Creativity Scale. *Ilkogretim Online*, 19(2), 817-830.

EXTENDED ABSTRACT

Aim: In this study, the relationship between the motivation and creativity levels of 60-72 months-old children attending pre-school education institutions was examined.

Method: This research is in correlational survey model, which is one of the general scanning models. The study group of the research constitutes 401 children in total, who have been attending official kindergartens and nursery schools affiliated to the Ministry of National Education in Şırnak province and its districts in the 2020-2021 academic year. These children, who have been obtained consent from their parents and determined by simple random sampling method, progress normally between the ages of 60 and 72 months. A "Personal Information Form" prepared by the researcher was applied to pre-school teachers who participated in the study as a data collection tool. In the study, "Early Childhood Creativity Scale" developed by Yıldız Çiçekler, Alakoç Pirpir and Aral (2020) was used to determine the level of creativity of children. In addition, the "Motivation Scale for Preschool Children" developed by Özbey and Dağlıoğlu (2017) was applied to determine the motivation levels of children.

Result: As a result of the study, it was concluded that there was a significant relationship between the motivation and creativity levels of children between the ages of 60-72 months attending pre-school education institutions. It was observed that the motivation levels of preschool children explained 74% of their creativity level. In the study, it was determined that the gender, birth order, number of children in the family, education status of the mother and father differ with the children's creativity levels. In the study, between preschool education duration of children, the age of parents and the creativity levels of children were not found significant difference. In the study, a significant difference was found in the mean scores of cognitive/object persistence, gross motor persistence, social persistence with adults, social persistence with children, mastery pleasure and general competence sub-dimensions between children's gender and motivation levels. There was no significant difference between the mean scores of negative reactions (frustration, anger) and negative reactions (sadness, shame) sub-

dimensions. In the study, a significant difference was found between the birth order of the children and their motivation levels, between the mean scores of gross motor persistence and negative reactions (frustration, anger) sub-dimensions. There was no significant difference between the mean scores of cognitive persistence, social persistence with adults, social persistence with children, mastery pleasure, negative reactions (sadness, shame) and general competence sub-dimensions. In the study, a significant difference was found between the number of children in the family and the motivation levels of the children in terms of cognitive persistence, social persistence with children, mastery pleasure, negative reactions (frustration, anger) and general competence sub-dimensions. There was no significant difference between the mean scores of gross motor persistence, social persistence with adults, and negative emotions (sadness, shame) sub-dimensions. In the study, a significant difference was found between the duration of children's participation in preschool education and their motivation levels, between the mean scores of gross motor persistence, social persistence with adults and general competence sub-dimensions. There was no significant difference between the mean scores of cognitive persistence, social persistence with children, mastery pleasure, negative reactions (frustration, anger) and negative reactions (sadness, shame) sub-dimensions. In the study, a significant difference was found between the mean score of the sub-dimensions of mastery pleasure between the age of the mother and the motivation levels of the children. There was no significant difference between the mean scores of cognitive persistence, gross motor persistence, social persistence with adults, social persistence with children, negative reactions (frustration, anger), negative reactions (sadness, shame) and general competence sub-dimensions. In the study, a significant difference was found in the mean scores of cognitive persistence and negative reactions (frustration, anger) sub-dimensions between the father's age and motivation levels of the children. There was no significant difference between the mean scores of gross motor persistence, social persistence with adults, social persistence with children, mastery pleasure, negative reactions (sadness, shame) and general competence sub-dimensions. In the study, a significant difference was found between the children's mother's educational status and their motivation levels, between cognitive persistence, social persistence with children, negative reactions (frustration, anger) and general competence sub-dimensions mean scores. There was no significant difference between the mean scores of gross motor persistence, social persistence with adults, and negative reactions (sadness, shame) sub-dimensions. In the study, a significant difference was found between the children's father's educational status and their motivation levels, between cognitive persistence, social persistence with adults, social persistence with children, mastery pleasure, negative reactions

(frustration, anger) and general competence sub-dimensions main scores. There was no significant difference between the mean scores of gross motor persistence and negative reactions (sadness, shame) sub-dimensions. A highly significant positive correlation was obtained between creativity and cognitive persistence and general competence scores, which are sub-dimensions of the motivation scale. A moderately significant positive correlation was obtained between the main scores of the early childhood creativity scale and the sub-dimensions of the motivation scale for preschool children: gross motor persistence, social persistence with adults, social persistence with children, mastery pleasure, and negative reactions (frustration, anger). A positive and low-level significant relationship was obtained between the creativity scale scores and the negative reactionssub-dimension scores from the motivation scale sub-dimensions. As a result of the study, it can be suggested that preschool teachers should include more activities to increase the motivation levels of children and contribute to support the creativity skills of children by obtaining a relationship between creativity and motivation.